

ส่วนเวทีสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข่าวจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับประจำวันที 9 เดือนมีนาคม พ.ศ.2569 หน้า 23 มูลค่าข่าว 1,190,831.-

‘อ่าน อาน อ้าน’

เมื่อการลงทุน 1 บาท
สร้างกำไรชีวิตเด็กไทยได้มากกว่าแค่
‘อ่าน ออก’

“
ไฉนฤกษ์ Artificial General Intelligence ที่ AI พัฒนาอย่างก้าวกระโดด เด็กไทยกลับแพ้วิกฤตพัฒนาการล่าช้า ข้อมูลจากสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ ปี 2566 ระบุว่า เด็กไทย 22.5% มีพัฒนาการล่าช้า โดยเฉพาะด้านการใช้ภาษาสูงถึง 74.8% และด้านการเข้าใจภาษา 60.9%
 ”

สร.จุฑาพร สอดคำดี

“
หัวใจสำคัญของการออกแบบแหล่งเรียนรู้ และระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนา “คน ทรัพยากร และนโยบาย” จำเป็นต้องสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่ทุกคนสามารถเข้าถึง TK Park มีเครือข่าย 27 แห่ง ซึ่งเกิดจากความตั้งใจของพันธมิตรเครือข่าย ที่มุ่งมั่นในการตั้งพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้
 ”

วัฒนชัย วิริยะกุล

ในอดีต “การอ่าน” เปรียบเสมือนก้าวแรกที่สำคัญในการเปิดประตูสู่โลกกว้าง จินตนาการและพัฒนาการของเด็กทุกคน

ทว่าในวันนี้ วัฒนธรรมการอ่านหนังสือกำลังถูกล้นคลอนด้วยความสะดวกสบายจากเทคโนโลยีที่เข้ามาถาโถมจนค่อย ๆ ทำลายสมาธิและวิธีการเรียนรู้ดั้งเดิม ผ่านวัฒนธรรมการอ่านไปทีละน้อย ซึ่งนำไปสู่คำถามที่น่ากังวลว่า สถานการณ์พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนี้จะส่งผลกระทบต่ออนาคตของเด็กไทยอย่างไรบ้าง

ล่าสุด สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านร่วมกับสถาบันอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) และภาคีเครือข่าย ได้ร่วมกันเผยแพร่ข้อมูลจุดประกายความหวังครั้งใหม่ให้กับสังคมไทย ภายใต้โครงการ “อ่าน อาน อ้าน : ยกกำลังสุข

ปลูกพลังการเรียนรู้” ซึ่งไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นสถานการณ์ความสำคัญของ “หนังสือเล่ม” ในมือเด็กไทย แต่ยังพิสูจน์ให้เห็นถึง “ผลตอบแทนทางสังคม” (Social Return on Investment: SROI) ที่สัมผัสได้จริง และเป็นโมเดลสำคัญที่ช่วยจุดประกายแนวคิดใหม่ในการกอบกู้อนาคตของเด็กไทยผ่านหน้าหนังสือได้

จาก ‘อ่านไม่ออก’ สู่วิกฤตเด็กออกจากระบบ

ต่อคำถามที่ว่า ทำไมการอ่านจึงกลายเป็นความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ของเด็กไทยและสังคมไทยในยุคนี้?

นั่นเพราะความท้าทายด้านพัฒนาการของเด็กไทยในวันนี้ซ่อนอยู่ใน “โครงสร้างสมอง” การอ่านไม่ใช่ทักษะที่ติดตัวมาตามธรรมชาติเหมือนการพูด แต่เป็นการทำงานร่วมกันอย่างซับซ้อนของสมองหลายส่วน หากเด็กพลาดโอกาสในช่วง “หน้าต่างแห่งโอกาส”

(Window of Opportunity) หรือช่วง ขวบปีแรก สมองส่วนหน้า (Executive Functions-EF) ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการ ชีวิตและการยังคิดจะไม่ถูกกระตุ้นอย่าง ที่ควรจะเป็น

พญ.บุษยบรรพ์ สุวรรณศิริ

เจ้าของเพจ หมอแพมชวนอ่าน เน้นย้ำ ว่าการอ่านคือ “Quality Time” ที่ดีที่สุด ของครอบครัว

“ช่วงวัยทอง 0-5 ปี สมองพัฒนา สูงสุดถึง 90% การอ่านนิทานช่วย สร้างการเชื่อมโยงระหว่างภาพ เสียง และยังสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก

ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าการดู ภาพเคลื่อนไหวที่ให้ข้อมูลสั้นเกินจน สมองเด็กรับไม่ไหว การอ่านจึงไม่ใช่แค่ การรับความรู้ แต่คือการสร้างสายสัมพันธ์ ที่แน่นแฟ้นในครอบครัว”

รศ.จุมพล รอดคำดี กรรมการ

กำกับทิศทางแผนระบบสื่อและวิถี สุขภาวะทางปัญญา สสส. ร่วมตอกย้ำว่า ในโลกยุค Artificial General Intelligence (AGI) ที่ AI พัฒนาอย่าง ก้าวกระโดด เด็กไทยกลับเผชิญวิกฤติ พัฒนาการล่าช้า ข้อมูลจากสถาบัน พัฒนานานามัยเด็กแห่งชาติ ปี 2566

ระบุว่าเด็กไทยถึง 22.5% มีพัฒนาการ ล่าช้า โดยเฉพาะด้านการใช้ภาษาสูงถึง 74.8% และด้านการเข้าใจภาษา 60.9%

ตัวเลขเหล่านี้สะท้อนความรุนแรง ของสถานการณ์ที่ถูกซ้ำเติมด้วยภาวะ การเรียนรู้ถดถอยจากช่วงโควิด-19 ซึ่งส่งผลให้เด็กจำนวนมากหลุดออกจากระบบการศึกษา (Dropout) เพราะเมื่อ รากฐานการสื่อสารไม่แข็งแรง เด็กจะ รู้สึกแปลกแยก ขาดความมั่นใจ และ มองว่าการเรียนคือความทุกข์ จนสุดท้าย ต้องหันหลังให้โรงเรียนไปในที่สุด

‘อ่าน อ่าน อ่าน’ พลิกวิกฤติ ด้วยกำไรทางสังคม 71%

เพื่อแก้ไขปัญหานี้ สสส. และ ภาศิเครือข่ายได้พัฒนานวัตกรรม ผ่านโครงการต่างๆ เช่น โรงเรียนต้นแบบ อ่านสร้างสุข และโครงการปฏิบัติการ อ่าน อ่าน อ่าน : ยกกำลังสุข พลิกพลัง การเรียนรู้ และในปี 2568 แผนงานฯ ร่วมกับคณะเศรษฐศาสตร์และคณะ นักวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินงานวิจัย การประเมินผลตอบแทน ทางสังคม ภายใต้กรอบแนวคิด Theory of Change (TOC), Social Return On Investment (SROI) และ The Life Experiences Survey (LES) เพื่อ

สะท้อนต้นทุนและผลตอบแทนทางสังคมของการลงทุนด้านวัฒนธรรมการอ่าน ผลลัพธ์จากการดำเนินงานพบความเปลี่ยนแปลงในหลายประเด็น

สุดใจ พรหมเกิด ผู้จัดการแผนงานยุทธศาสตร์สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส. เผยผลการศึกษา SROI ร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่า เด็กมีทักษะการสะกดคำและใช้คำศัพท์เพิ่มขึ้น **69.84%** ทักษะการเขียนเพิ่มขึ้น **63.49%** มีสมาธิจดจ่อดีขึ้น **57.14%**

“การลงทุนในโครงการอ่าน อาน อ่าน เพียง 1 บาท สามารถสร้างผลตอบแทนทางสังคมกลับคืนมาได้ถึง **1.71 บาท** หรือคิดเป็นกำไรทางสังคม **สูงถึง 71%** นี่คือข้อพิสูจน์ว่าการใช้ชุดหนังสือตามระดับพัฒนาการคืออาวุธสำคัญที่จะอุดช่องว่างพัฒนาการที่ล่าช้าได้อย่างคุ้มค่าที่สุด”

ออนไลน์ไม่เขย แต่ต้องสร้างนวัตกรรมเข้าถึง

ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) จุดประเด็น “ผมมองว่าห้องสมุดแบบออนไลน์ดั้งเดิมยังไม่ล้ำสมัย และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคงอยู่ แต่จะดีมากหากเรามีกระบวนการนำการอ่านที่เข้าถึงพื้นที่ห่างไกล เพื่อพิสูจน์ให้เห็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้ได้จริง โจทย์สำคัญคือจะทำอย่างไรให้หนังสือกระจายไปถึงมือเด็กจนสามารถ ‘ยืมกลับบ้านได้จริง’ ซึ่งสิ่งนี้ถือเป็นโจทย์ใหญ่ที่ต้องขยายตัวสู่ต่างจังหวัดให้ลึกถึงระดับอำเภอและตำบล โดยอาจต้องสร้างโมเดลความร่วมมือกับภาคส่วนอื่นมากขึ้น”

เขายกความว่า ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง คือ “Pain Point” ใหญ่ ขณะที่เด็กในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างญี่ปุ่นสามารถยืมหนังสือจากห้องสมุดอำเภอได้ครั้งละนับสิบเล่มเป็นเรื่องปกติ แต่เด็กไทยในพื้นที่ห่างไกลกลับเข้าไม่ถึง แม้แต่หนังสือเล่มเดียว **ดร.สมเกียรติ**ชี้ให้เห็นว่าความท้าทายไม่ได้อยู่ที่

งบประมาณ แต่อยู่ที่การบริหารจัดการและการสร้างนวัตกรรมเชิงสังคมที่จะนำหนังสือไปหาเด็ก แทนที่จะรอให้เด็กเดินมาหาหนังสือ

สิ่งนี้สะท้อนถึงข้อติดขัดเชิงระบบ **ดร.สมเกียรติ**จึงเสนอให้ใช้ “**นวัตกรรมสังคม**” ขับเคลื่อน เช่น สอดแทรกวัฒนธรรมการอ่านลงในพื้นที่สาธารณะ เช่น ร้านกาแฟ โดยตั้งท้องถิ่นและภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วม ไม่รอเพียงความช่วยเหลือจากส่วนกลาง **คนมีไม่ยักอ่าน คนอยากอ่านไม่มี**

ในขณะที่เด็กในเมืองเผชิญภาวะ “กองตอง” เด็กในพื้นที่ห่างไกลกลับโยยหาหนังสือ แม้จะมีนวัตกรรม “รถห้องสมุดเคลื่อนที่” (Mobile Library) แต่ในพื้นที่ทุรกันดารอย่างโรงเรียนเสนาหิน หรือโรงเรียนสละชิงตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน รถเหล่านี้เข้าไม่ถึง เพราะหนทางเป็นดินโคลน

พิทยา พานทอง นายกักกิ่งกาชาดอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เล่าถึงทางแก้ที่เกิดจากพลังชุมชนว่า “หนทางมันลำบาก รถเข้าไม่ถึงแน่นอน เราจึงต้องใช้ ‘คนในพื้นที่’ ผ่านโครงการยวอาสาอ่านเล่มพร้อมนิทาน เราดึงครอบครัว โรงเรียน และผู้นำชุมชนเข้ามาเป็นเครือข่าย เพราะหนังสือจะมีศรัทธาได้ก็ต่อเมื่อมีคนเปิดอ่านและมีเสียงเล่าขานในชุมชน”

เช่นเดียวกับในพื้นที่ชายแดนใต้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม **รศ.ดร.มูฮัมหมัดอาฟีฟ อัสซอลีฮีย์** ประธานเครือข่ายศูนย์ประสานงานส่งเสริมการอ่านชายแดนใต้ เล่าว่า เด็ก และเยาวชนชายแดนใต้ล้วนโยยหาการได้อ่านหนังสือเล่มที่ช่วยเปิดจินตนาการเรียนรู้ แต่ก็ต้องชวนช่วยกันหาสุกดักลัง อีกทั้งพื้นที่ชายแดนใต้ มีบริบทพิเศษในแง่ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจวิถีชีวิตประจำวันของคนในพื้นที่ เช่น การใช้ภาษามลายู โดยมีการแปล

หนังสือเป็นภาษาท้องถิ่น ควบคู่กับภาษาไทย ตลอดจนบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเข้ากับวิถีชีวิต เช่น จัดกิจกรรมในมัสยิดช่วงเดือนรอมฎอน เป็นต้น

ถอดบทเรียน TK Park สู่พื้นที่การอ่านที่เท่าเทียม

วัฒน์ชัย วินิจจะกุล รักษาการรองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ และผู้อำนวยการสถาบันอุทยานการเรียนรู้ TK Park กล่าวถึงการสร้าง “นิเวศวัฒนธรรมการอ่าน” ที่ทุกคนเข้าถึงได้ว่า หัวใจสำคัญของการออกแบบแหล่งเรียนรู้ และระบบนิเวศการเรียนรู้ ที่เน้นการพัฒนา “คน ทรัพยากร และนโยบาย” จำเป็นต้องสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม

“TK Park มีเครือข่าย 27 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งเกิดจากความตั้งใจของพันธมิตรเครือข่าย ที่มีเจตจำนงมุ่งมั่นในการตั้งพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้” ในเมื่อนวัตกรรมการอ่านพิสูจน์แล้วว่าคุ้มค่าและยกระดับการเรียนรู้ได้จริง ข้อสรุปจากเวทีเสวนาจึงเห็นพ้องว่าเรื่องนี้ไม่ควรเป็นเพียงแค่ “โครงการรายปี” แต่ต้องถูกผลักดันให้เป็น “นโยบายสาธารณะระดับชาติ” โดยเฉพาะการสนับสนุนให้ องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งงบประมาณจัดซื้อหนังสือและสร้างพื้นที่การอ่านและการเรียนรู้ที่จะทั่วถึงและเข้าถึงทุกพื้นที่ในประเทศไทย

ท้ายสุด **ระพีพรรณ พัฒนาเวช** นักวิชาการ โครงการฯ อาน อาน อ่าน ร่วมทั้งท้ายชวนคิดว่า นอกจากการสร้างพื้นที่เรียนรู้และส่งเสริมการอ่านแล้ว เราผู้ใหญ่ทุกคนยังจำเป็นต้องสร้าง “พื้นที่ปลอดภัย” ในการอ่าน นั่นคือ เด็กต้องไม่ถูกตัดสิน ไม่ถูกตำหนิ เมื่อเวลาเขาจะเลือกหยิบหนังสือเล่มขึ้นมาอ่าน รวมถึงยังฝากการพัฒนาหนังสือที่ “สนุก” และ “เข้าถึงง่าย” เพื่อจูงใจให้คนอยากอ่าน

มากขึ้นด้วย

ผู้สนใจติดตามชมนิทรรศการ
“อ่าน อาน อ้าน ปลดล็อกวิกฤติ
พัฒนาการด้านภาษาไทยของเด็กไทย”
ได้ที่อุทยานการเรียนรู้ TK Park ชั้น 8
ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ระหว่าง
วันที่ 5-15 มีนาคม 2569 อุทยาน
การเรียนรู้เครือข่ายจังหวัดยะลา พะเยา
สมุทรสาคร และนครราชสีมา ตลอด
เดือนมีนาคม 2569 สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ชั้น 3
อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ ระหว่าง
วันที่ 17-31 มีนาคม 2569 และห้อง
สร้างปัญญาชั้น 2 ตลอดเดือนมีนาคม
2569 หรือเปิดอ่านและดาวน์โหลดฟรี
ได้ที่ www.happyreading.in.th